

*Затверджено!*

**МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ**  
**Уманський національний університет садівництва**  
**Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**  
**Проректор з науково-педагогічної**  
**роботи**  
**Мальований М.І.**  
«      »                      2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**ФІЛОСОФІЯ**

**Освітній ступінь:** Бакалаври

**Спеціальність:** 183 «Технології захисту навколишнього середовища»

**Факультет** Плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для бакалаврів спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища». – Умань, Уманський НУС, 2019. – 16 с.

Розробник доктор філософських наук, професор кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін  Ямчук П.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін. Протокол № 1 від 30 серпня 2019 року.

Завідувач кафедри, доцент  Машковська Л.В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол № 1 від 3 вересня 2019 року.

Голова комісії, доцент  Тернавський А.Г.  
« 3 » вересня 2019 р.

### Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 10 Природничі науки	Вибіркова	
Модулів - 2	Спеціальність 183«Технології захисту навколишнього середовища»	Рік підготовки	
Індивідуальне науково-дослідне завдання  (назва)		1-й	2-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		18 год	
Практичні, семінарські			
34 год.		год.	
Лабораторні			
Аудиторних –			
		Самостійна робота	
		38 год.	год.
Самостійної роботи студента –		Індивідуальні завдання	
		Вид контролю: іспит	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 57,8:42,2

для заочної форми навчання –

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування комплексу теоретичних знань з питань філософії науки з'ясування основних стратегій наукового дослідження і історичних підстав формування наукового знання.

Завдання:

- розвиток у студентів здатності осмислення актуальних проблем філософії як сучасної світової традиції філософського осмислення;
- формування науково-методологічного світогляду на основі знання особливостей сучасної науки;
- вдосконалення навичок наукового осмислення дійсності.

**Програмними результатами** вивчення дисципліни є:

1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.
2. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї.
3. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

Процес вивчення дисципліни «Філософія» спрямований на формування наступних компетенцій:

- здатність до критичного аналізу та оцінці сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях;
- здатність проектувати і здійснювати комплексні дослідження, в тому числі міждисциплінарні, на основі цілісного системного наукового світогляду з використанням знань в області історії і філософії науки;
- готовність брати участь в роботі українських і міжнародних дослідницьких колективів за рішенням наукових і науково-освітніх завдань;
- здатність використовувати основи знань в області філософії науки для вирішення проблем в міждисциплінарних областях
- здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку.

В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

*знати:* сучасні концепції філософії;

*вміти:* аналізувати сучасні проблеми філософії;

*володіти:* концептуальним і методологічним апаратом сучасної філософії.

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### **Тема 1. Філософія як проблема**

Наступність у становленні і розвитку філософських проблем 21 ст. Проблема визначення поняття „філософія”. Предмет сучасної філософії. Альтернативи філософії. Філософія – основа світоглядної культури та самовизначення особистості.

#### **Тема 2. Становлення філософського знання на Стародавньому Сході.**

Виникнення та формування філософських систем Стародавнього Сходу. Філософські концепції в Стародавній Індії. Ведична література. Індуїзм та його складові – філософські школи. Давньокитайська філософія, її засади, періодизація, структура. Світоглядні засади «П'ятикнижжя». Основні принципи філософії Конфуція. Вчення конфуціанства як основа традиційного китайського світобачення. Моїзм і його роль у формуванні китайської філософії. Даосизм.

#### **Тема 3. Філософія античності: джерела, генеза, вплив ідей на історію світової цивілізації**

Проблематика основних філософських шкіл античної Греції та Риму, їх найперших представників та термінологічне зазначення їх позиції. Періодизація античної філософії. Перші уявлення про природу суцього. Теорії Фалеса Мілетського, Анаксімена, Анаксимандра, Геракліта з Ефесу. Філософія й феномен Сократа, поняття про діалектику, майєвтику. Платон як засновник філософії ідеалізму, вчення Платона про державу. Аристотель та його «Метафізика». Вчення про природу суцього й теорія атомізму у філософії Демокрита. Античні філософи-стоїки. Зенон, Сенека, Марк Аврелій, Марк Тулій Цицерон. Роль ідей філософії античності в сучасній інтерпретації.

#### **Тема 4. Філософія Середньовіччя та доби Відродження**

Філософські погляди в часи Середньовіччя. Схоластика й патристика як базисні філософські вчення доби, їх періодизація. Концепції духовної мислення Аврелія Августина, Іоанна Златоуста, Фоми Аквінського. Особливості антропоцентричної філософії європейського Відродження. Ідеал людини як творіння Божого у ціннісно-смісловій парадигмі Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки, Торквато Тассо. Суперечливість світогляду Н.Макіавеллі.

#### **Тема 5. Філософські позиції філософії Нового часу та Просвітництва.**

Сутність принципів, обґрунтованих та запроваджених у наукове мислення Ф.Беконом, Д. Локком, Т.Гоббсом, Р.Декартом. Філософія емпіричного

природознавства та раціоналізм. Мислителі французького Просвітництва. Гуманістичні ідеї Д.Дідро, Ж.-Ж. Руссо, Вольтера. Німецька класична філософія. Світ ідей І.Канта. Вчення про абсолютний дух, принципи діалектики та філософію права Г.-В.Ф. Гегеля. Л.Фейєрбах та антропологічний принцип. Німецька неklasична філософія та її аксіологічні засади. А.Шопенгауер і його праця «Світ як воля та уявлення».

## **Тема 6. Українська філософія**

Українська філософія як слов'янське явище. Гуманізм української філософської думки. Етико-моральне спрямування української філософії.

Класичний характер філософії українського духу. Ідея „кільця” як єдності духовності, душі і духу. Духовна першооснова української філософії. Кордоцентричність української філософської думки.

Проблема методу і системи української філософії. Основні суперечності у визначенні специфічності української філософії. Сутнісні характеристики методу української філософії.

Сучасний стан розвитку філософської думки в Україні.

## **Тема 7. Суспільство як об'єкт філософського пізнання**

Поняття соціального суб'єкта та його різновидів. Людина і суспільство як соціальний суб'єкт. Основні характеристики суспільства. Співвідношення понять „суспільне” і „соціальне”. Різновиди соціального суб'єкта (економічний, політичний, моральний, правовий, естетичний, філософський, релігійний тощо).

Соціальна структура суспільства. Поняття соціальної структури. Сім'я як соціальна ланка суспільства. Соціальна група. Поняття „страти”. Нація як соціальний феномен. Соціальна стратифікація і мобільність.

Суспільний ідеал і соціальна дійсність. Проблема соціального вибору. Різновиди соціального ідеалу. Рушійні сили соціального процесу. Місце і роль реформ, революцій в соціальному процесі. Прогрес і регрес як моменти розвитку суспільства.

## **Тема 8. Філософія виробничої діяльності**

Поняття суспільного виробництва та його різновиди. Соціально-філософський зміст поняття „суспільне виробництво”. Матеріальне і духовне виробництво. Інтелект як основа сучасного виробництва. Поняття суспільного і соціального виробництва.

Сутність взаємодії продуктивних сил і виробничих відносин. Поняття „продуктивні сили”. Структура продуктивних сил. Поняття „виробничі відносини”. Власність в структурі виробничих відносин. „Теорія людських стосунків”. Основні ознаки та сутність нового економічного мислення.

## **Тема 9. Філософія політики**

Політика як явище суспільного життя. Сучасне означення політики. Влада у структурі політики. Політична свідомість і політика. Поняття політичної філософії.

Політична система суспільства, її структура і функції. Поняття політичної системи та її структури. Держава – основна складова політичної системи. Політичні партії, громадські організації і рухи. Класифікація політичної системи.

Правова держава і громадянське суспільство. Поняття держави. Форми держави. Форми державного правління і устрою. Поняття правової, соціально справедливої держави. Громадянське суспільство: поняття, проблеми формування і розвитку.

## **Тема 10. Філософія права**

Специфіка філософських і правознавчих підходів до права й правової дійсності. Сутність права. Право й мораль, право й релігія. Матеріальні й духовні витоки права. Злочин і покарання та їх філософський зміст. Свобода й право.

Правовідносини як вид соціальних відносин. Правосвідомість і її роль у ствердженні норм права.

Проблема справедливості в історико-філософському дискурсі. Справедливість як рівність і нерівність. Теоретичні й практичні аспекти справедливості. Істина й справедливість. Договір як форма справедливості.

Право і права людини. Обґрунтування загальнолюдських прав.

## **Тема 11. Філософія мови**

Філософський і науковий аспекти походження мови. Роль мови у формуванні свідомості людини. Мова як специфічний засіб зберігання й передачі інформації.

Мова й мислення. Мова й знак. Знак і символ. Образ і знак. Функції мови: оформлення мислення, інформаційно-комунікативна, загальнокультурна. Засоби вираження мови: звуковий, пластичний, ідеографічний, понятійний.

Мовна культура. Мовні ігри. Місце мови в процесі духовного освоєння світу. Сучасні проблеми філософії мови.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	Денна форма				
		Л	С	Лаб	Ін	С.Р.
<b>Модуль 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ. СУЧАСНА СВІТОВА ФІЛОСОФІЯ</b>						
Тема 1. Філософія як проблема		1	2			2
Тема 2. Становлення філософського знання на Стародавньому Сході.		1	2			2
Тема 3. Філософія античності: джерела, генеза, вплив ідей на історію світової цивілізації		1	2			4
Тема 4. Філософія Середньовіччя та доби Відродження		2	2			2
Тема 5. Філософські позиції філософії Нового часу та Просвітництва.		2	2			2
Тема 6. Українська філософія		3	4			6
<b>РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 1</b>	<b>42</b>	<b>10</b>	<b>14</b>			<b>18</b>
<b>Модуль 2. ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНИ</b>						
Тема 7. Суспільство як об'єкт філософського пізнання		2	4			4
Тема 8. Філософія виробничої діяльності		1	4			4
Тема 9. Філософія політики		1	4			4
Тема 10. Філософія права		2	4			4
Тема 11. Філософія мови		2	4			4
<b>РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 2</b>	<b>48</b>	<b>8</b>	<b>20</b>			<b>20</b>
<b>ВСЬОГО ГОДИН</b>	<b>90</b>	<b>18</b>	<b>34</b>			<b>38</b>



## 5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Філософія як проблема	2	
2	Тема 2. Становлення філософського знання на Стародавньому Сході.	2	
3	Тема 3. Філософія античності: джерела, генеза, вплив ідей на історію світової цивілізації	2	
4	Тема 4. Філософія Середньовіччя та доби Відродження	2	
5	Тема 5. Філософські позиції філософії Нового часу та Просвітництва.	2	
6	Тема 6. Українська філософія	4	
7	Тема 7. Суспільство як об'єкт філософського пізнання	4	
8	Тема 8. Філософія виробничої діяльності	4	
9	Тема 9. Філософія політики	4	
10	Тема 10. Філософія права	4	
11	Тема 11. Філософія мови	4	
<b>Всього</b>		<b>18</b>	

## 6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Філософія як проблема	2	
2.	Тема 2. Становлення філософського знання на Стародавньому Сході.	2	
3.	Тема 3. Філософія античності: джерела, генеза, вплив ідей на історію світової цивілізації	4	
4.	Тема 4. Філософія Середньовіччя та доби Відродження	2	
5.	Тема 5. Філософські позиції філософії Нового часу та Просвітництва.	2	
6.	Тема 6. Українська філософія	6	
7.	Тема 7. Суспільство як об'єкт філософського пізнання	4	
8	Тема 8. Філософія виробничої діяльності	4	
9	Тема 9. Філософія політики	4	
10	Тема 10. Філософія права	4	
11	Тема 11. Філософія мови	4	
<b>Всього</b>		<b>38</b>	

## 7. Індивідуальні завдання

### ПРОПОНОВАНІ ТЕМИ РЕФЕРАТИВ:

1. Соціальні, культурні, світоглядні джерела виникнення філософії
2. Українська духовна культура: діалектика національного і загальнолюдського
3. Специфіка філософського знання

4. Філософська спадщина Індії та сучасність.
5. Структура, різні форми філософського знання.
6. Функції філософії в суспільстві.
7. Індивідуальна і суспільна свідомість: спільне і відмінне
8. Традиції як форми соціального відтворення
9. Історія української філософії
10. Розвиток філософських уявлень про світ
11. Модель світу в міфологічній формі світогляду
12. Буття природи: філософський аспект
13. Людина і природа: історико-філософська інтерпретація

взаємовідносин

14. Світоглядна природа філософського знання
15. Онтологія – філософське вчення про буття
16. Українське національне відродження і культура
17. Еволюція погляду на ідеологію. Ідеологія і утопія
18. Гносеологія як сфера філософського знання.
19. Моральне формування особи: об'єктивні основи та проблеми.
20. Філософська антропологія – вчення про людину
21. Походження людини: філософський контекст.
22. Мораль і спадкоємність норм культури.
23. Свідомість як культурний феномен.
24. Істина та її тлумачення в філософії.
25. Людинотворча сутність культури.
26. Роль особи в історії.
27. Концепція детермінізму в філософії та науці
28. Наукові революції в динаміці культури.
29. Віра і знання: проблеми розмежування.
30. Суспільна та індивідуальна свідомість: історія взаємовідносин
31. Соціокультурні чинники динаміки наукового знання
32. Критерії науковості: проблема демаркації науки і псевдонауки.
33. Опис і пояснення як процедури наукового дослідження.
34. Філософський аналіз науки.
35. Пізнавальна діяльність як предмет філософського аналізу.
36. Гуманістична спрямованість та значущість біологічних досліджень.
37. Інтегративна функція екології в сучасній науці.
38. Людина, суспільство і природа в епоху НТР.
39. Біологія у сучасній картині світу.
40. Світоглядні аспекти сучасної екології.
41. Концепції суспільства в історичній ретроспекції.
42. Динаміка науково-технічного і соціально-екологічного розвитку.
43. Структура наукового дослідження
44. Матеріальні основи розвитку суспільства.
45. Філософські погляди на розвиток суспільства.
46. Людина в світі науки і техніки.
47. Філософські виміри стратегії майбутнього.

48. Техніка: структура і логіка генезису.
49. Філософія як світогляд.
50. Перспективи філософії в сучасному інформаційному суспільстві.

### 8. Методи навчання

За основними дидактичними завданнями в рамках вивчення дисципліни використовуватимуться методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок. За джерелом знань використовуватимуться словесні, наочні та практичні методи навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів використовуватимуться проблемний, евристичний, дослідницький, репродуктивний методи навчання. З цією метою передбачається проведення лекцій, практичних занять, інтерактивних занять, самостійної та індивідуальної роботи студентів, консультацій.

### 9. Методи контролю

1. Опитування.
2. Модульний контроль.
3. Тестовий контроль.
4. Залік.

### 10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
МОДУЛЬ 1			МОДУЛЬ 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	70
10	10	10	10	10	10	10	

### Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
<b>90-100</b>	<b>A</b>	<b>ЗАРАХОВАНО</b>
<b>82-89</b>	<b>B</b>	
<b>74-81</b>	<b>C</b>	
<b>64-73</b>	<b>D</b>	
<b>60-63</b>	<b>E</b>	
<b>35-59</b>	<b>FX</b>	<b>Не зараховано з можливістю повторного складання</b>
<b>0-34</b>	<b>F</b>	<b>Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</b>

## 11. Методичне забезпечення

Методичні вказівки, що розроблені автором

## 12. Рекомендована література

### Основна

1. Араб-Оглы Э.Н. Обозримое будущее социальные последствия НТР Год 2000. - М., 1986.
2. Арефьева Г.С. Общество. Познание. Практика. - М., 1988.
3. Аристотель. Метафизика. Соч.: В 4 т. - М., 1976. -Т.1.
4. Арон А. Этапы развития социологической мысли. - М., 1992.
5. Барулин В.С. Социальная философия. - М., 1993. - 4.1, 2.
6. Бердяев Н. Эрос и личность. - М., 1989.
7. Бердяев Н. Истоки и смысл русского коммунизма. - М., 1990.
8. Бердяев Н. Смысл истории. — М., 1992.
9. Бердяев Н. О назначении человека. - М- 1993.
10. Бохеньский Ю. Сто суеверий. - М.- 1993.
11. Бродедь Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. - М., 1986. - Т.1; 1989.-Т.2; 1992.-Т.3.
12. Бубинин Н.Н. Что такое человек, - М., 1985.
13. Буржуазная философская антропология XX в. - М., 1986.
14. Введение в философию: Учебник для вузов: в 2-х ч. - М., 1989.
15. Вебер М. Избранные произведения. М.. 1990.
16. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. - М., 1986.
17. Воецкая Т. Социальная философия. - Одесса, 1997.
18. Волков А.И. Человеческое измерение прогресса. — М- 1990.
19. Вормс Р. Общественный организм - - СПб. 1897.
20. Всеобщая Декларация прав человека. Декларация прав и свобод человека и гражданина. - М. 1993.
21. Гадамер Х. Истина и метод. Основы философской герменевтики. - М., 1989.
22. Гегель Г.В.Ф. Философия истории. — Спб., 1993.
23. Гегель Г.В.Ф, Философия права. - М.. Мысль, 1990.
24. Гельвеций К. О человеке. Соч. в 2 томах. - М., 1974. - Т.2.
25. Глобальная экологическая проблема - М., 1990.
26. Гоббс Т. Левиафан II Соч.: В 2-х т. - М., 1991. - Т.1.
27. Гумилёв Л.Н. Этногенез и биосфера земли. - М., 1993.
28. Дюркгейм Э. Методы социологии. - Киев, 1999.
29. Ильенков Э.В. Что такое личность? /7 С чего начинается личность. — М.. 1984.
30. Камшидов М.М. Эволюция биосферы. - М., 1987.
31. Камю А. Бунтующий человек. - М.. 1990.
32. Канке В.А. Философия. Исторический и систематический курс: Учебник для вузов. - М., 2000.
33. Кантор К.М. История против прогресса. - М., 1997.
34. Каримский А.М Социальный биологизм. - М., 1981.

35. Карпинская Р.С., Никольский С.А. Социобиология. - М., 1988.
36. Коград Н.И. Запад и Восток. М., 1990.
37. Кон И. В поисках себя. - М., 1996.
38. Леви Стросс К. Структурная антропология. - М., 1990.
39. Лоренц К. Агрессия /так называемое зло/. - М., 1995.
40. Мальтус Т. Опыт о законе народонаселение. - М., 1995.
41. Мир философии: В 2-х ч. - М., 1991.
42. Моисеев И.Н. Пути к созиданию. - М., 1992.
43. Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей. - М., 1991.
44. Общественное создание и его формы. — М., 1986.
45. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия. - М., 1991.
46. Печчеи А. Человеческие качества. - М., 1995.
47. Пико делла Мирандола. Речь о достоинстве человека /У Эстетика Ренессанса. Антология: В 2 т. - М., 1981. - Т.1.
48. Платон. Государство / Соч.: В 4 т. - М., 1994. - Т.3.
49. Подлесный М. Н. Ценности личности: современные дискуссии и представления// Вестник Днепропетровского университета. – 2001.- Вып.8. – С. 69-73.
50. Правовая культура и вопросы правового воспитания. - М., 1974.
51. Ракитов А.И. Философия компьютерной революции. - М., 1991.
52. Сартр Ж.П. Экзистенциализм - это гуманизм /. Сумерки ботов. - М., 1989.
53. Сергеев Б.Ф. Высшая форма организованной материи - М., 1997.
54. Современная западная социология. Словарь. — М., 1990.
55. Современная философия: Словарь и хрестоматия. - Ростов-н/Д 1995,
56. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. - М., 1992.
57. Социальная философия. Учебное пособие. За ред. Соколова С.В. – Москва., 2003.
58. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. - М., 1987.
59. Тойнби А. Постигание истории. - М., 1991.
60. Толстых В. И. Сократ и мы. - М., 1990.
61. Тягло О.В., Кривуля О.М., Воропай Т.С. Філософія: У 2 кн. Книга Хронологічно-тематичний огляд. - Харків: Ун-т внутр. Справ, 1999.
62. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки / За ред. А.С. Гальчинського. - К.: НІСД, 2003. - 328 с
63. Фейербах Л. Сущность христианства. - М., 1965.
64. Филатов В.П. Научное познание и мир человека. - М., 1990.
65. Философия: учебник для высших учебных заведений / Под ред. В.П. Кохановского. - Ростов н/Д. 1999.
66. Філософія. Курс лекцій: Навч. посібник. - К., 1994.
67. Філософія. Навч. посібник І.Ф. Надольного. -К., 2001.
68. Філософія: Підручник / За ред. Горбача Н.Я. - Львів, 1995.
69. Философия. Университетский курс. / за ред. С.А.Лебедева. – Москва, 2003.
70. Франк С. Духовная жизнь общества. - М., 1997.

71. Фрейд З. Введение в психоанализ. - М., 1991.
72. Фрейд З. Психология бессознательного. - М., 1989.
73. Фромм Э. Иметь или быть. - М., 1990.
74. Фромм Э. Душа человека. - М.- 1992.
75. Цибра М.Ф., Кавалеров А.1. Філософія. Курс лекцій. - 1997.
76. Шаповалов В.Ф. Основы философии. От классики к современности: Учеб. пособие для вузов, - М., 1999.
77. Шахназаров Г.Х. О концепции общественного развития " Социологические исследования. - 1994. - №10.
78. Шпенглер О. Закат Европы. - М., 1993.
79. Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность. - М., 1992.
80. Щедровицкий П. Г. Философия образования. - М., 1996.
81. Юнг К. Проблемы души нашего времени. - М., 1993.
82. Ясперс К. Смысл и назначение истории. - М., 1991.

### **Публікації у книжкових та періодичних виданнях**

1. Бахтин М.М. К философии поступка //Философия и социология науки и техники. Ежегодник 1984-1985.-М., 1986.
2. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе. - М., 1986.
3. Бойко В.Ю. Типология ценностных позиций и состояние кризисного сознания // Ценностные ориентации личности, пути и способы их формирования /Тезисы докл. научн. конф.- Петрозаводск, 1984.
4. Вовканыч С. Общество: между прошлым и будущим // Философ. И социолог. Мысль. – 1996. - № 7-8.
5. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма // Вебер М. Избр. произведения. - М., 1990.
6. Давыдов Ю.Н. История теократической социологии// Социол. исслед. - 1993. - №5.
7. Диалог цивилизаций: Восток-Запад // Вопросы философии. - 1993. - №6.
8. Энгельс Ф. Диалектика природы // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. в 20 т. - Т.4.
9. Зубец В. М. Два типа ценностных изменений// Философские науки. – 2000.- №4. – С. 69-74.
10. Киселев Г.С. Смыслы и ценности нового века // Вопросы философии. – 2006.-№4.
11. Кравченко И.И. Политические и другие социальные ценности// Вопросы философии-2005-№ 12.
12. Кривцун О.А. Ритмы искусства и ритмы культуры: формы исторических сопряжений // Вопросы философии –2005-№6.
13. Кудрявцев Ю.В. Знание правовой нормы // Сов. государство и право. - 1983. - № 9.
14. Нерсесянц В.С. Правовое государство история и современность //

Вопросы философии - 1989. - №2.

15. Рассел Б. История западной философии. Гл. XVII "Карл Маркс" // Общественная мысль. Исследования и публикации. - Вып 2. - М., 1990.

16. Федотова В.Г. Факторы ценностных изменений в третьем тысячелетии // Вопросы философии –2005-№11.

17. Франк С. Смысл человека // Вопросы Философии. - М., 1989.

18. Хабермас Ю. Понятие индивидуальности // Вопросы философии. - 1989. - №2.

19. Юркевич П. Д. 3 науки про людський дух // Вибране. - К., 1993.

20. Яхнин Е.Д. Эволюция и будущее человеческого социума // Вопросы философии –2006 - №5.

#### ПРОПОНОВАНИ ТЕМИ РЕФЕРАТИВ:

51. Соціальні, культурні, світоглядні джерела виникнення філософії

52. Українська духовна культура: . діалектика національного і загальнолюдського

53. Специфіка філософського знання

54. Філософська спадщина Індії та сучасність.

55. Структура, різні форми філософського знання.

56. Функції філософії в суспільстві.

57. Індивідуальна і суспільна свідомість: спільне і відмінне

58. Традиції як форми соціального відтворення

59. Історія української філософії

60. Розвиток філософських уявлень про світ

61. Модель світу в міфологічній формі світогляду

62. Буття природи: філософський аспект

63. Людина і природа: історико-філософська інтерпретація взаємовідносин

64. Світоглядна природа філософського знання

65. Онтологія – філософське вчення про буття

66. Українське національне відродження і культура

67. Еволюція погляду на ідеологію. Ідеологія і утопія

68. Гносеологія як сфера філософського знання.

69. Моральне формування особи: об'єктивні основи та проблеми.

70. Філософська антропологія – вчення про людину

71. Походження людини: філософський контекст.

72. Мораль і спадкоємність норм культури.

73. Свідомість як культурний феномен.

74. Істина та її тлумачення в філософії.

75. Людинотворча сутність культури.

76. Роль особи в історії.

77. Концепція детермінізму в філософії та науці

78. Наукові революції в динаміці культури.

79. Віра і знання: проблеми розмежування.

80. Суспільна та індивідуальна свідомість: історія взаємовідносин

81. Соціокультурні чинники динаміки наукового знання
82. Критерії науковості: проблема демаркації науки і псевдонауки.
83. Опис і пояснення як процедури наукового дослідження.
84. Філософський аналіз науки.
85. Пізнавальна діяльність як предмет філософського аналізу.
86. Гуманістична спрямованість та значущість біологічних досліджень.
87. Інтегративна функція екології в сучасній науці.
88. Людина, суспільство і природа в епоху НТР.
89. Біологія у сучасній картині світу.
90. Світоглядні аспекти сучасної екології.
91. Концепції суспільства в історичній ретроспекції.
92. Динаміка науково-технічного і соціально-екологічного розвитку.
93. Структура наукового дослідження
94. Матеріальні основи розвитку суспільства.
95. Філософські погляди на розвиток суспільства.
96. Людина в світі науки і техніки.
97. Філософські виміри стратегії майбутнього.
98. Техніка: структура і логіка генезису.
99. Філософія як світогляд.
100. Перспективи філософії в сучасному інформаційному суспільстві.

### **Інформаційні ресурси**

1. <http://www.nbu.gov.ua>
2. <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. <http://www.udau.edu.ua>